

ловним чином, у цільових перевагах і достатній диференціації продукції в межах конкретного сегмента ринку. Вони одержують більш широкі можливості збільшити свою ринкову частку й знайти стратегічні конкурентні переваги в результаті інвестиційної діяльності впровадження технологічних інновацій і посилення впливу на зміни у вітчизнянім законодавстві.

Література

1. Масленникова Н. Цели развития организации через призму управленческих теорий. //Проблемы теории и практики управления, 2008.- № 6,- С. 77-83.
- 2.Розанова Н. Эволюция взглядов на природу фирмы в западной экономической науке // Вопросы экономики, 2008,- № 1,- С.50-67.

Клименко П.М.

ЕФЕКТИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Сформульовано методологію побудови системи економічної безпеки підприємства, запропоновано методика оцінки ефективності роботи служби економічної безпеки приватного підприємства.

Постановка проблеми. Як оцінити ефективність діяльності служби економічної безпеки (СЕБ) підприємства, адже цей підрозділ не створює прибутку, а на перший погляд, навпаки є збитковим.

Аналіз досліджень і публікацій. Більшість досліджень розглядають економічну безпеку не в системі, а як варіації окремих функціональних параметрів в залежності від зміни зовнішніх умов, або як необхідну реакцію на зовнішні або внутрішні загрози. Єдина методологія підходів до оцінки економічної безпеки, як системи і функціональне навантаження її підрозділів як правило авторами публікацій не розглядалося.

Мета статті. Запропонувати нову методика оцінки ефективності роботи СЕБ підприємства і функціональну структуру, як основи управління економічною безпекою.

Викладення основного матеріалу. Безпека є першою життєвою потребою будь-якої системи і основною її життєвою цінністю.

Безпека компанії на ринку - продукт специфічного внутрішнього виробництва "індустрії безпеки". Він проводиться компанією, нею ж споживається і бере участь у виробництві прибутку.

Об'єктом захисту системи економічної безпеки є ресурси в найширшому значенні: інформація, інтелектуальна власність, активи, майно, клієнти, персонал, технології і так далі. Сама система управління компанією також є певним ресурсом і вимагає захисту. Управління повинне бути побудовано так, щоб система безпеки не замикалася в окремій структурі. Забезпечення безпеки - це тур-

бота не тільки служби безпеки, але і всього персоналу компанії. Система повинна охоплювати всіх співробітників, починаючи з президента і закінчуючи технічним персоналом.

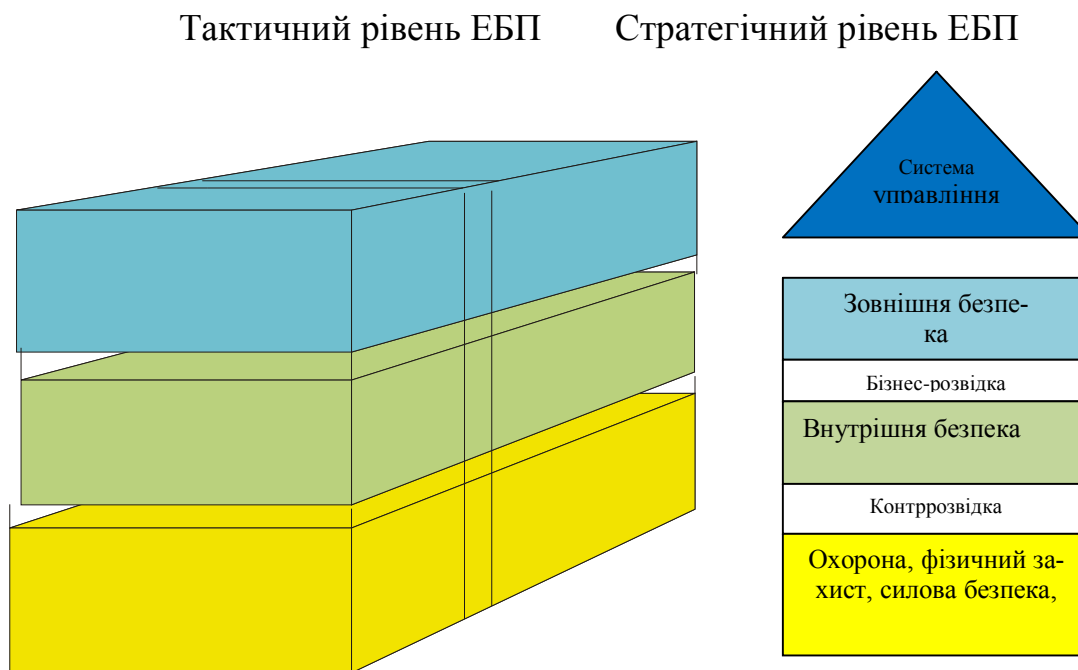

Рис.1 Структура економічної безпеки підприємства

Між тактичним і стратегічним рівнем безпеки обов'язково має бути функція прогнозування. Система управління має отримувати повну і своєчасну інформацію від підрозділів, які відповідають за безпеку підприємства і забезпечувати координацію дій між ними. Безпеки не буває багато, але витратити на неї необхідно не більше ніж потрібно, або будувати роботу системи безпеки, таким чином, щоб вона також приносила прибуток підприємству.

В класичному варіанті, оцінка діяльності структурних підрозділів підприємства з реалізації заходів, спрямованих на забезпечення економічної безпеки підприємства і ефективності використання цими підрозділами відповідних корпоративних ресурсів є актуальним завданням для будь-якого підприємства.

На рис. 2 представлено залежність рівня безпеки підприємства, витрат на діяльність підрозділів економічної безпеки (проведення заходів щодо усунення загроз, або компенсації їх впливу) з рівнем реальних загроз економічній безпеці підприємства.

Зрозуміло, що коефіцієнт загроз $\mu \leq \mu_0$ не вимагає додаткових витрат до Rb_0 . Витрати на безпеку більше E_1 не впливають серйозно на рівень безпеки.

Практика роботи СЕБ підприємства говорить, що витрати на безпеку у стандартній ситуації мають коливатися в районі 2-2,2% загального обороту. У небезпечних ситуаціях, стані економічної війни, або під час рейдерської атаки вона може сягати 25-40% прибутку. При необхідності подальшого збільшення

витрат на безпеку необхідно змінювати систему управління, або продавати це підприємство.

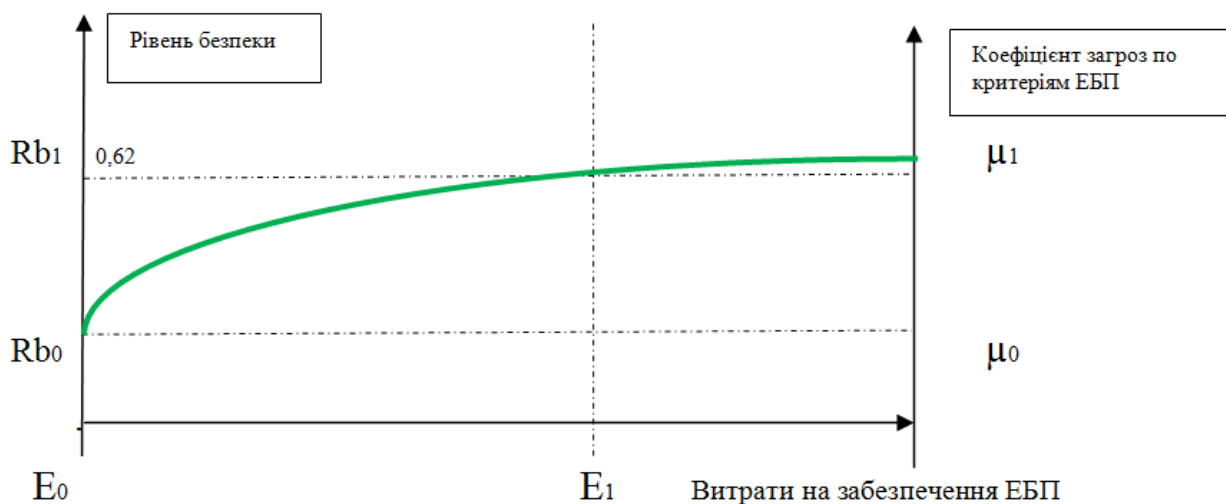

Рис.2. Залежність рівня безпеки підприємства, витрат на забезпечення економічної безпеки (проведення заходів щодо усунення загроз, або компенсації їх впливу) з рівнем реальних загроз економічній безпеці підприємства

Результати проведених нами досліджень дали можливість запропонувати методику оцінки економічної безпеки по кожному функціональному критерію економічної безпеки підприємства, розраховуючи її як відношення сукупного запобігання шкоди (певної складової економічної безпеки організації) до суми витрат на реалізацію заходів щодо запобігання збитків від негативних впливів та загального понесеного збитку за складовою. Даному розрахунку часткового функціонального критерію економічної безпеки підприємства відповідає наступна загальна формула:

$$Cf_i = \frac{Dp}{\sum_{i=1}^n E_i} + Ds$$

де Cf_i - частковий функціональний критерій рівня забезпечення функціональної складової економічної безпеки підприємства;

Dp - сукупний відвернений збиток за складовою;

$\sum_{i=1}^n E_i$ - сумарні витрати в аналізованому періоді на реалізацію заходів щодо запобігання збитків за даною функціональною складовою економічної безпеки підприємства;

Ds - загальна завдана шкода, за даною функціональною складовою економічної безпеки підприємства.

Задача достовірної оцінки всіх можливих понесених і відвернених збитків по кожному з реалізованих заходів, є вкрай складною, однак саме така методи-

ка співвідношення різних аспектів економічної безпеки організації за однорідним критерієм оцінки збитків, до того ж вимірюваному в тих же вартісних одиницях, що і витрати на реалізацію прийнятих заходів, є найбільш адекватною при розрахунку одержуваного ефекту від заходів щодо забезпечення функціональних складових економічної безпеки підприємства. При практичному проведенні досліджень стану економічної безпеки підприємства набір індикаторів за кожної функціональної складової може варіюватися.

Загальні висновки. Практично єдиної універсальної схеми побудови системи безпеки не існує. Кожна система безпеки - це унікальний продукт. Її потрібно будувати, виходячи з внутрішніх зв'язків і бізнес-процесів підприємства. Підприємства торгівлі і фінансові компанії дуже відрізняються одна від одної. Проте існує загальний алгоритм локалізації загроз, який може бути застосовний для будь-якої системи:

1. Ідентифікація джерел загроз (небезпек).
2. Оцінка ступенів серйозності загроз (рівень ресурсів джерела загрози і його цілі - можливого збитку ресурсам підприємства).
3. Визначення груп джерел загроз по цілям, ресурсам, інтересам.
4. Оптимальний розподіл ресурсів, вибір і побудова системи захисту з урахуванням виділеного на це бюджету.

Вище перелічене дозволяє сформулювати основні правила побудови системи економічної безпеки.

1. Існують три поняття: безпека, швидкість і вартість. Будуючи систему, ви можете вибрати, наприклад, тільки два з них. Система може бути безпечною і швидкою, але при цьому вона виявиться дуже дорогою. Вона може бути безпечною і дешевою, але вона буде жахливо повільною. Вона може бути дешевою і швидкою, але небезпечною. Вибір оптимальної комбінації - прерогатива осіб, що ухвалюють рішення. Уникнути ризиків неможливо. Нульовий ризик буває тільки у того, хто нічого не робить. Проте в завданні ефективної служби безпеки зробити цей ризик оптимальним.

2. В управлінні економічною безпекою, як галуззю виробництва, діють всі економічні закони і поняття, наприклад ефективність, хоча розрахувати її дещо складніше, ніж звичайну ефективність, оскільки тут ефектом є не прибуток, а економія.

3. Безпека і складність - явища обернено пропорційні. Чим складніше процес, тим більше проблем з безпекою, тим менш він надійний. Чим складніше питання, тим більше дорога система потрібна. Якщо порівняти комерційний кіоск і великий завод, банк, то для забезпечення безпеки першої достатньо просто домовитися з міліцією, обслуговуючою район. Що ж до заводу, банку, для забезпечення їх безпеки будуть потрібні складні математичні розробки і найсучасніші технологічні системи.

4. Безпека підкоряється правилу, коли за відсутності інших чинників завжди слід використовувати варіант з найбільшою безпекою. Це вірно при ухваленні будь-яких рішень в бізнесі.

5. Безпека - інвестиція, а не витрата. Вона коштує дорого, і це виправдано, але це зовсім не значить, що в неї можна вкладати нескінченно. Наступає певний момент, коли подальше збільшення витрат практично не підвищує рівень безпеки. Правильно визначити цей момент - означає працювати економічно ефективно.

6. Будь-яка система безпеки гальмує розвиток системи в цілому. Єдиний вихід - мінятися вслід за бізнесом. Прогнозувати невідоме. Найбільш ефективно управління безпекою там, де воно безпосередньо включено в бізнес-процеси. Наприклад, в корпораціях, де реалізуються значні проекти, в кожний з них включається координатор з безпеки, який відстежує ризики по своєму напрямку і ухвалює рішення, як уникнути загроз, не знижуючи ефективності і швидкості робіт.

Література

1. Економічна безпека підприємства (фірми) / В.Б. Зубок, Д.В. Зубок, Р.С. Седегов, А. Абдула; під ред. Р.С. Седегова, М.І. Теслярського, А.С. Головачева. - Мн.: Виш.шк., 1998. - 391 с.
2. Ярочкин В.И. Секьюрітологія - наука про безпеку життєдіяльності. - М.: "Вісь-89", 2000. - 400 с.
3. Концепція економічної безпеки України. Ін-т екон. прогнозування; кер. П. роєкту В.М. Геєць. - К.: Логос, 1999. - 56 с.
4. Ващекин Н.П. Безпека підприємницької діяльності: Навчальн. посібник - М.: ЗАТ Видавництво «Економіка», 2002. - 334 с.
5. Судоплатов А.П., Лекарев С.В. Безпека підприємницької діяльності: Практичний посібник. - М.: ОЛМА-ПРЕС, 2001. - 382 с.
6. Шаваев А.Г. Система боротьби з економічною розвідкою. - М.: Видавничий будинок "Правова освіта", 2000. - 240 с.
7. Рефлексивный подход: от методологии к практике/ под ред В.Е.Лепского – Мкогито-Центр, 2009, -447 с.
8. Управління системою безпеки фірми. Практичне керівництво до дії / Пучков С.И., Кузнецов С.А. - М.: АСТ-ПРЕС, 2001. - 128 с.

Ковтун Ю.В.

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Збереження водних ресурсів, покращення їх якості є невід'ємною складовою комплексного та ефективного водокористування. В сучасних умовах необхідність активного використання економічних інструментів для покращення процесу використання водних ресурсів набуває все більшого значення. Актуальність впровадження ринкових стимулів до раціоналізації водокористу-